

haverne i stort Omfang blev nødt til, for at kunne klare dette Gældsproblem, at søge Arbejde som Daglejere ved Siden af deres egen Bedrift, altsaa lige det modsatte af, hvad man har tilsigtet ved denne Lovgivning. Naar vi saa dertil tager i Betragtning, at Valutasituationen stadig er saa usikker, som den er, og at Deflationskrisen rimeligvis vil strække sig ikke over eet, men over flere Aar, og endvidere tager i Betragtning, hvor overmaade vanskelig vor erhvervsmæssige Stilling er paa det eneste Marked, som ikke er toldspærret for den danske Landbrugseksport, nemlig det engelske Marked, forekommer det mig, at man skal være overordentlig varsom med under saadanne Forhold at forcere Husmandsbevægelsen frem.

Vilde det ikke være rimeligere at benytte en Del af den ekstraordinære Kapital, som Staten er kommet i Besiddelse af ved Majorats afløsningen, til at fremhjelpe egne Hjem, ikke blot paa Landet, men ogsaa i Byerne? Vilde det ikke være rimeligere i større Omfang at vende tilbage til den Grundtanke, hvorfra man gik ud i Slutningen af forrige Aarhundrede, dels i det Herman Trier'ske Lovforslag, dels i Lovforslaget af 1899, og anvende en betydelig Del af denne Kapital til beskednere Maal end at skabe selvstændige erhvervsmæssige Bedrifter? For med hvilken Høje søger Staten i Grunden ensidigt at efterkomme Landarbejderens Ønske om at faa selvstændig Bedrift fremfor Byarbejderens og den mindrebemidlede Bybefolknings Ønske om at faa selvstændig Bedrift? Der er Tusinder af mindre bemidlede Mennesker i Byerne, som hellere end gerne saa, at de fik Statsstøtte til at faa deres egen Bedrift, men det vilde være uoverkommeligt for Staten at yde en saadan Støtte i det Omfang, som der er Ønsker til Stede om.

Naar det altsaa er umuligt at løse den Opgave, og naar det i Virkeligheden er ganske ensidigt at anvende Statsmidler i det Omfang, det hidtil er sket, alene til at tilvejebringe selvstændige Erhvervsbedrifter paa Landet, saa forekommer det mig, at det vilde være baade et socialt Billighedskrav og ogsaa en praktisk social Reform at anvende en Del af de Statsmidler, der nu er disponible, ikke til Tilvejebringelse af selvstændige Erhvervsbedrifter, men til Støtte for det, som dog er et elementært socialt Reformønske, nemlig Tilvejebringelse af egne Hjem for Arbejderbefolkningen paa Land og i By.

Det er mit Haab, at der fra alle Partiers Side vil blive vist Forstaaelse af denne Sags

Betydning, og at de, som ikke billiger de Veje, jeg har søgt at anvise, i det mindste vil føle sig moralsk forpligtede til at anvise andre finansielle Veje til Fremme af dette Formaal, saaledes at den Sag, som her er rejst, ikke bliver skrinlagt, ikke henvisner, for den fortjener at tages op, den fortjener at søges virkeliggjort, saa meget mere som den danske Rigsdag, som jeg allerede har fremhævet, i en Aarrække har vist Forsømmelse paa dette Omraade, og saa meget mere som vi her i Landet paa dette Omraade staaar langt tilbage for, hvad der er udført baade i vore Nabolande og i de store Industrilande.

Landbrugsministeren (Bording): Forslagsstilleren, det ærede Medlem Hr. Holstein, har jo nu i et længere Foredrag gjort Rede for de Lovforslag, som her ligger til Behandling paa Tingets Bord. Det ærede Medlem har navnlig i en Række Bemærkninger gjort Rede for sit Syn paa Spørgsmaalet om at skaffe egne Boliger til Byarbejderne, og han har gjort det ud fra den Betragtning, hvor stor Betydning det vil have for Samfundet, at Byarbejderne faar disse egne Boliger, Haveboliger eller andre. Jeg skal ikke komme ind paa disse Bemærkninger, fordi jeg i mangt og meget kan være enig med det ærede Medlem i hans Opfattelse af dette Spørgsmaals Betydning. Men det er jo egentlig ikke det, som er Hovedformaalet med Forslagene. Ja, det kan nok være, at det er Hovedformaalet, men det vigtigste af de Forslag, her foreligger til Behandling, er jo det, som gaar ud paa en Tvedeling af Statens Jordfond, fordi det er det, som danner Grundlaget for, at man overhovedet kan beskæftige sig med det næste Forslag, saaledes som det her er fremsat.

Jeg vil da gerne sige, at det vilde forekomme mig noget mærkeligt, ikke mindst under de nuværende Forhold, om man gik til at tage Midlerne fra det Formaal, som man hidtil har ment det var rigtigst at anvende dem til, Oprettelse af Husmandsbrug, og give dem til Oprettelse af egne Boliger i Byerne til Byarbejdere og lignende. Ikke fordi jeg mener, at det ikke i og for sig kunde være godt nok, tværtimod; men man maa heller ikke glemme, at der hidtil er blevet anvendt meget betydelige Beløb ogsaa til Oprettelse af egne Boliger i Byerne. Der er af Statsboligfonden bevilget saadant noget som 97 Mill. Kr. til Oprettelse af egne Boliger, navnlig til Folk i Byerne, og deraf er de fleste, ca. 95 Mill. Kr., allerede benyttet, dels til store By-